

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.22.215/2017/10.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Pivarnyikné dr. Juhász Emőke ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

dr. Vitári Jenő ügyvéd

A per tárgya:

bérleti díj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.321/2017/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 11.P.20.920/2016/15.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 300.000 (háromszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a 4.943.000 (négymillió-kilencszáznegyvenháromezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az ... Kft. (a továbbiakban: kft.) 1996. március 27-én megvásárolt három darab, három ... társasház tetőszerkezetén elhelyezett fém

tartószerkezetet, és azokra 1998. február 5-én bérleti szerződést kötött az alperessel. A szerződés értelmében a kft. a tartószerkezeteket 1998. április 1-jétől bérbe adta az alperesnek, és kötelezettséget vállalt az ott elhelyezendő fémreklámok terveztetésére, engedélyeztetésére, beszerzésére (legyártatására), felszereltetésére és üzemeltetésére. Az alperes a szerződésnek megfelelően - a tartószerkezetenként eltérő összegben meghatározott - bérleti díj két évre szóló összegét a kft.-nek megfizette.

- [2] A kft. tagjai a felperes és a cégjegyzésre jogosult ... voltak. A felperes és a kft. között 1999. szeptember 15-én létrejött szerződés szerint a felperes 5.000.000 forint tagi hitelt nyújtott a társaságnak, és rögzítették, hogy ha azt 2003. március 15-éig visszafizetni nem tudja, a tulajdonát képező tartószerkezetek a felperes tulajdonába kerülnek. A felperes és a kft. által 2000. október 15-én kötött szerződés tartalmazta, hogy a felperes e napon kilép a társaságból, és mivel a kft. helyzete nem teszi lehetővé a felperest megillető végkielégítés kifizetését, ezért ha a 2003. március 15-én lejáró tagi hitel visszafizetéséig a végkielégítés kifizetése nem történik meg, a felperes jogosult a tartószerkezetek bérbeadásából elmaradt hasznok törvényes úton való behajtására és saját céljaira történő felhasználására. Az utóbbi szerződést 2000. október 25-én akként módosították, hogy a kft. a felperesnek eladja a tartószerkezeteket, és a vételár kifizetése helyett az egyenértékűséget úgy biztosítják, hogy a felperes végkielégítés iránti igényét kielégítettnek tekintik. Kikötötték azt is, hogy ha 2003. március 15-éig a kft. a tagi hitelt nem fizeti vissza, akkor a felperes jogosulttá válik a tartószerkezetek korábbi bérbeadásából elmaradt hasznok követelésére és saját célú felhasználására.
- [3] A 2000. október 24-ei taggyűlési jegyzőkönyv szerint a felperes és Jónyer István az üzletrészeik átruházásával a társaságból kiléptek, az e változás bejegyzése iránti kérelmet azonban a cégbíróság elutasította.
- [4] A kft. hivatalbóli törlés folytán 2001. szeptember 10-én megszűnt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes módosított keresetében - elsődlegesen bérleti díj, másodlagosan használati díj, harmadlagosan jogalap nélküli gazdagodás alapján - 49.430.000 forint és késedelmi kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését. A és a ... szám alatti lakóépületek tetején elhelyezett tartószerkezetek 2000. és 2005. közötti használatának ellenértékét követelte.
- [6] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Elévülési, érvénytelenségi és beszámítási kifogást is előterjesztett.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság - a megismételt eljárásban meghozott - ítéletével a keresetet elutasította. Mindenekelőtt utalt arra, hogy a tartószerkezetek ingóságok, amelyek elhelyezéséhez szükség volt a társasházakkal kötött bérleti szerződésekre. A peresített bérleti díjkövetelés a másik, a kft. és az alperes közötti bérleti jogviszonyból fakad. A felperes e követelést kétféle módon szerezhette meg: szerződéses engedmény [a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 328. § (1) bekezdése], vagy pedig törvényi engedmény [Ptk. 432. § (3) bekezdése] folytán. A felperes és a kft. között létrejött fenti szerződések ennek megfelelően rendelkeztek, és közülük a 2000. október 25-ei megállapodás alapján a felperes a végkielégítés ellenében megszerezte a tartószerkezetek tulajdonjogát, míg az általa nyújtott tagi hitel vissza nem fizetése esetén jogosulttá vált a bérbeadásból elmaradt hasznok követelésére.
- [8] Az elsőfokú bíróság ugyanakkor az alperes érvénytelenségi kifogásának megalapozottságát vizsgálva azt állapította meg, hogy mindkét megoldás azt a célt szolgálta, hogy a felperes úgy szerezze meg az alperessel szembeni követelést, hogy azért lényegében reális és egyenértékű szolgáltatást nem nyújt, és az alperessel szemben fennálló egyéb bérbeadói kötelezettségtől is megszabadul. A szerződések ezért jóerkölcshöz ütközésük [Ptk. 200. § (2) bekezdése] miatt érvénytelenek.
- [9] Az elsőfokú bíróság figyelembe vette, hogy az adóhatóság által szolgáltatott adatok szerint a felperesnek végkielégítés címén lényegesen kisebb összeg járhatott volna, mint amennyi a három tartószerkezet értéke. Ha a szerződő felek szándéka valóban a felperesnek a végkielégítés ellenében történő tulajdonszerzése lett volna, akkor a végkielégítésre való jogosultságot és annak mértékét nyilvánvalóan rögzítik, de azok egyike sem igazolt.
- [10] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a szerződő felek szándéka az volt, hogy a kft. tagjai „kiszervezzék” az egyetlen hasznát hajtó dolgot, a tartószerkezeteket, amelyekre bérleti jogviszony állt fenn. A bérleti díjkövetelés engedményezésének felfüggesztő feltétele a tagi hitel 2003. március 15-éig való visszafizetésének elmaradása, amelynek bekövetkeztére akkor lett volna reális esély, ha addig az erről rendelkező ... a kft. tagja és ügyvezetője marad. Miután azonban nevezett a megelőző napon kifejezésre juttatta, hogy a társaságot nem kívánja tovább működtetni, a fenti feltétel bekövetkezésére reális esély nem volt. Mindezt igazolta, hogy a kft. 2000. október 25-ét követően semmilyen érdemi tevékenységet nem végzett, ami a hivatalbóli törlését eredményezte.
- [11] Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy mivel a szerződések érvénytelenek, ezért a felperes a követelést nem szerezte meg, és a bérleti jogviszony a bérbeadó társaság - hivatalbóli törlés miatti - jogutód nélküli megszűnésével megszűnt. (Minthogy az ingóság lényegében uratlanná vált, a bérlő általi további használat

alapozhatott volna meg a bérlő javára szerzési jogcímet.)

- [12] Az elsőfokú bíróság annak, hogy egy másik perben hozott jogerős közbenső ítélet szerint a felperes a ... szám alatti társasház tetején lévő tartószerkezet tulajdonosa, a fentiekhez képest jelentőséget már csak azért sem tulajdonított, mert ez egy másik jogviszonyra vonatkozott, amelyben a felperes - tulajdonszerzése esetén - bérlőnek minősült.
- [13] Az alperes elévülési kifogásával kapcsolatban abból indult ki, hogy az alperes két évre előre, 2000. április 1-jéig a bérleti díjat megfizette, így a következő időszak bérleti díja csak ekkor vált esedékessé. A felperes 2001. augusztus 20-án kelt levele konkrét teljesítésre irányuló felszólítást nem tartalmazott, de mivel az engedményezésről való értesítésnek tekinthető, ezért a Ptk. 329. § (2) bekezdése értelmében alkalmas volt az elévülés megszakítására. Ezt követően a felperesnek az alperessel 2003. augusztus 28-án közölt írásbeli felszólítása az elévülést megszakította, és az ekkor újrakezdődött elévülési idő 2008. augusztus 28-án járt le. Miután pedig a 2005. szeptember 26-ai levél teljesítésre irányuló felszólítást nem tartalmazott, a követelés elévült, s így - az elévülés megszakítására egyébként is alkalmatlan - 2008. november 19-ei elektronikus üzenet jelentőséggel már nem bírt, és a 2011. május 5-ei perindításkor a követelés bírósági úton már nem volt érvényesíthető [Ptk. 325. § (1) bekezdése]. Mindezek miatt az elsőfokú bíróság az alperes beszámítási kifogásának elbírálását mellőzte.
- [14] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Rámutatott arra, hogy a felperes és a kft. 1999. szeptember 15-ei szerződése a teljesítési idő lejártát megelőzően a hitel kizárólagos fedezetéül szolgáló vagyontárgyak tulajdonjogának átruházására irányult, egyben a Ptk. 255. § (2) bekezdésében foglalt azt a rendelkezést kerülte meg, amely tiltja, hogy a kielégítési jog megnyílta előtt a jogosult a zálogtárgy tulajdonjogát a kötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén megszerezze. Emiatt e szerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmisnek minősült.
- [15] Ezt a szerződést a 2000. október 15-ei és a 2000. október 25-ei újabb megállapodásokkal a Ptk. 240. § szerint kívánták módosítani, az érvénytelen szerződés módosítása azonban kizárólag abban az esetben érvényes, ha az az érvénytelenségi ok kiküszöbölését szolgálja. Ehhez képest a 2000. október 15-ei, a kft.-t megillető bérbevételek végkielégítés ellenében történő engedményezéséről szóló szerződésben még csak utalás sincs arra, hogy a végkielégítés ténylegesen mire tekintettel illette meg a felperest, és miután a bérbeadásból elmaradt hasznót sem jelölték meg, az engedményezés tárgya sem állapítható meg. A szerződés tehát a Ptk. 205. § (2) bekezdése ellenére nélkülözi a lényeges tartalmi elemeket, ezért az létre sem jött.
- [16] A másodfokú bíróság álláspontja szerint ugyanez állapítható meg a 2000. október 25-ei szerződés tekintetében. Abból következően

pedig, hogy a tartószerkezetek tulajdonjogának átruházása, valamint a bérleti díjkövetelés engedményezése tárgyában a szerződésmódosítás nem jött létre, a felperes és a kft. jogviszonyát a már említett okból semmis 1999. szeptember 15-ei megállapodás alapján kell megítélni.

- [17] Ha azonban a szerződésmódosítások létre is jöttek volna, akkor sem volnának alkalmasak joghatás kiváltására. A felperes és a kft. ugyanis olyan ügyletre kívántak szerződni, amelynek következtében a kft. részére való jövőbeni teljesítés lényegében kizárt, a tagi hitel és a végkielégítés határidőben történő teljesítésének az esélye sincs meg. Ha tehát létre is jött volna a szerződésmódosítás, az a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti jóerkölcsbe ütközés megállapítására adna alapot. A kft. egyetlen bevétel termelésére alkalmas vagyontárgyának, a tartószerkezeteknek a társaság vagyonából való kikerülése ellehetetlenítette a tagi hitel visszafizetését, amire figyelemmel az erre irányuló megállapodás nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen a jóerkölcscről kialakított társadalmi közfelfogással.
- [18] Minthogy a felperes a bérlet tárgya tekintetében a tulajdonjogát, illetőleg az egyéb jogosultságát nem igazolta, a másodlagos és harmadlagos keresete sem lehetett megalapozott.
- [19] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak az elévülési kifogás megalapozottsága tekintetében kifejtett indokaival is egyetértett. A felperes fellebbezésében foglaltakra figyelemmel utalt arra, hogy a reklámtábláknak a tartószerkezetekről 2005 júniusában és szeptemberében történt eltávolítása nem eredményezhette az elévülés megszakítását, és nem minősült az alperes részéről olyan ráutaló magatartásnak, amellyel a fizetési kötelezettségét elismerte volna.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [20] A felperes felülvizsgálati kérelmében - tartalma szerint - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az alperesnek a keresettel egyező marasztalását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 195. § (1) bekezdését és 252. § (2)-(3) bekezdéseit, valamint a Ptk. 127. §-át, 200. § (2) bekezdését, 207. § (1) bekezdését, 327. § (1) bekezdését és 361. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [21] Sérelmezte, hogy bár a végkielégítés összegének meghatározása érdekében az adóhatóság megkeresését szükségtelennek tartotta, és azt ellenezte, az elsőfokú bíróság - az erre irányuló indítványa nélkül - intézkedett a megkeresésről. A másodfokú bíróság ennek ellenére ezt a bizonyítékot egyáltalán nem értékelte, és ennek indokát sem adta.
- [22] Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásra adott iránymutatást figyelmen kívül hagyva a ... utcai tartószerkezet vonatkozásában is őt, és nem az alperest kötelezte a tulajdonjog

bizonyítására. A felperes álláspontja szerint ezért a jogerős ítélet sérti a Pp. 252. § (2) és (3) bekezdéseit. Ugyanezen törvényhelyek sérelmét állította arra hivatkozással, hogy a másodfokú bíróság a megállapodások érvénytelenségének vizsgálatakor a kereseti kérelem és az ellenkérelem korlátain túlterjeszkedett. Az alperes ugyanis a 2000. október 15-ei és 2000. október 25-ei megállapodások érvényességét vitatta, de az 1999. szeptember 15-ei szerződéssel kapcsolatban érvénytelenségi kifogást nem terjesztett elő. Ha pedig az utóbbi megállapodás érvényes, akkor érvényes annak 2000. október 25-ei módosítása is, amely szerint megszerezte a tartószerkezetek tulajdonjogát és jogosulttá vált az elmaradt hasznok követelésére.

- [23] A felülvizsgálati kérelem szerint az 1999. szeptember 15-ei megállapodás érvénytelensége ettől függetlenül sem állapítható meg, mégpedig azért, mert a tartószerkezetekre nem kívántak zálogjogot alapítani, a tagi hitel kifejezetten azok hasznosításához vált szükségessé. A 2000. október 15-ei megállapodás egyébként sem az 1999. szeptember 15-ei megállapodás módosítása, hanem attól teljesen független, a végkielégítés vonatkozásában létrejött szerződés, s így az előbbi szerződés esetleges érvénytelensége nem eredményezi az utóbbi szerződés érvénytelenségét.
- [24] A felperes érvelése értelmében az adóhatóság által megküldött dokumentumok igazolták, hogy a kft.-nél alkalmazásban állt, és egyértelmű, hogy végkielégítésre volt jogosult. Ezzel szemben a 2000. október 15-ei megállapodásnak nem kellett tartalmaznia a végkielégítés és a bérbeadásból származó elmaradt hasznok pontos összegét. Elégséges volt, hogy e szolgáltatások a szerződő felek által beazonosíthatóak voltak.
- [25] A felülvizsgálati kérelem szerint téves és a Ptk. 207. § (1) bekezdésébe ütközik a másodfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy az elmaradt haszn fogalma nem azonosítható az adott időszak bérleti díjával. A másodfokú bíróság a Pp. 252. § (3) bekezdésébe ütköző módon, annak ellenére állapította meg a 2000. október 15-ei és a 2000. október 25-ei megállapodások létre nem jöttét, hogy arra az alperes soha nem hivatkozott.
- [26] A felperes tévesnek és a Ptk. 200. § (2) bekezdésébe ütközőnek tekintette a jogerős ítéletnek azt a megállapítását is, hogy az utóbbi szerződések a jóerkölcsebe ütközésük folytán érvénytelenek. Kiemelte, hogy e megállapodások megkötésével sem az alperest, sem más hitelezőt nem érte kár. A kft. ugyanis törléssel szűnt meg, ellen felszámolási eljárás nem volt folyamatban, és az alperes hitelezői igényt nem jelentett be, nem volt olyan igénye, amelynek kielégítési alapjául szolgálhatott volna a bérleti díj követelés és a tartószerkezetek tulajdonjoga. Emellett önmagában azzal, hogy a tulajdonos személyében változás következett be, az alperest semmiféle joghátrány nem érte, mint ahogy amiatt sem károsodott, hogy a kft. az elmaradt bérleti díj követeléseit engedményezte. A társaság vagyonának átruházása és a bérleti díj követelés engedményezése többlettényállás hiányában egyébként sem ütközik a

jóerkölcsbe.

- [27] A felperes arra is hivatkozott, hogy a jogerős ítélet azért ütközik a Ptk. 127. §-ába, mert ha a tartószerkezetek a kft. megszűnésével uratlan dologgá váltak, akkor a birtokbavételre tekintettel az említett szerződések érvénytelensége esetén is megállapítható a tulajdonszerzése.
- [28] Minthogy az alperes fényreklámjait a keresettel érintett időszakban a tulajdonában álló tartószerkezeteken helyezték el, az alperes - az elsődleges és másodlagos kereseti jogcím alaptalansága esetén - a jogalap nélküli gazdagodás szabálya alapján lett volna marasztalható, a jogerős ítélet ezért a Ptk. 361. § (1) bekezdését is sérti.
- [29] A felperes kifogásolta, hogy a bíróságok az alperes elévülési kifogása alapján az elévülés nyugvását nem vizsgálták. Fenntartotta ugyanakkor azt az álláspontját, hogy az alpereshez intézett felszólításai alkalmasak voltak az elévülés megszakítására, ezért a perindítás az elévülési határidőn belül történt, a másodfokú bíróság ennek ellenkezőjét a Ptk. 327. § (1) bekezdésébe ütköző módon állapította meg.
- [30] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [31] A Kúria előrebocsátja, hogy a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő a korábbi beadványokra (BH1995.99.II.), vagy - a jogi álláspont kifejtése nélkül - a fellebbezésben előadottakra (BH1998.558.) utalni. Emiatt annak ellenére, hogy a felperes a felülvizsgálati kérelmében több helyen nyilatkozott arról, hogy fenntartja a korábban kifejtett jogi indokait, s így a fellebbezésében foglaltakat is, ezek a hivatkozásai csak annyiban voltak figyelembe vehetők, amennyiben megfeleltek a Pp. 272. § (2) bekezdése által a felülvizsgálati kérelemmel szemben támasztott követelményeknek, vagyis tartalmazták a konkrét jogszabályhely megjelölését és a jogszabálysértés tartalmi körülírását [1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontja]. Miután pedig a felülvizsgálati kérelem kiegészítésére nincs jogi lehetőség (BH2017.232.), a felperes által a felülvizsgálati határidő letelte után, a felülvizsgálati ellenkérelemre tett észrevételként előadottakat az érdemi felülvizsgálat során értékelni nem lehetett.
- [32] A Kúria utal továbbá arra, hogy a jogerős ítélet csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH1995.163.). A felek tehát a felülvizsgálati kérelemben új jogcímre sem hivatkozhatnak. A felperes a keresetében a tartószerkezetek feletti tulajdonjogát állította, a tulajdonszerzését a kft.-vel kötött szerződésekre alapította, a gazdátlan javak elsajátításának a Ptk. 127. §-ában foglalt szabályára azonban eshetőlegesen sem hivatkozott. Az elsőfokú bíróság ugyan ennek ellenére az ítéletének indokai között

kitért arra, hogy a bérbeadó jogutód nélküli megszűnése a bérleti szerződést megszünteti, az ingó dolog lényegében uratlanná válik, és a további használat a bérlő javára alapozhatna meg szerzési jogcímet, a keresetet megalapozottságát az említett eredeti szerzőismód tekintetében - helyesen - nem vizsgálta, és ebben a kérdésben a másodfokú bíróságnak sem kellett állást foglalnia. A felperes a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul kifogásolta, hogy a jogerős ítélet az utóbbi körben rendelkezést egyáltalán nem tartalmaz, az általa hivatkozott túlterjeszkedés tilalmának megsértése éppen ebben az esetben lett volna megállapítható.

- [33] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [34] A Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt és érdemben vizsgálható okokból nem jogszabálysértő.
- [35] A felperes eljárási szabálysértésként a Pp. 195. § (1) bekezdésének és a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdéseinek megsértésére hivatkozott. A Pp. 252. § (2) bekezdése lényeges eljárási szabálysértés, míg a Pp. 252. § (3) bekezdése a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű vagy teljes megismétlésének, illetőleg kiegészítésének szükségessége esetén teszi lehetővé a másodfokú bíróság számára az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését. A felperes e hatályon kívül helyezési okok fennállását anélkül állította, hogy a felülvizsgálati kérelmében - a fentiekben említett Pp. 195. § (1) bekezdésének kivételével - feltüntette volna azokat a jogszabályhelyeket, amelyeket álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az eljárása során megsértett. Az általa ebben a körben előadottak ugyanakkor az elsőfokú bíróság ítéletének a másodfokú bíróság részéről történő hatályon kívül helyezését nem indokolták.
- [36] Az elsőfokú bíróság a másodfokú bíróság megismételt eljárásra adott iránymutatásának megfelelően folytatta le a bizonyítási eljárást, és vizsgálta a kereset, valamint az elévülési és érvénytelenségi kifogás megalapozottságát. A Pp. 3. § (3) bekezdése alapján a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről és a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésében kifejtett jogi álláspontot figyelembe véve tájékoztatta a feleket (P.20.920/2016/4. számú tárgyalási jegyzőkönyv 1-2.,4.,7-8. oldala, 11. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldala).
- [37] A felperes végkielégítésre való jogosultságának és a végkielégítés összegének megállapítása érdekében az adóhatóság megkeresését az alperes indítványozta (P.23.836/2011/10. számú előkészítő irat 4. oldala, 12. sorszámú előkészítő irat 3. oldala), ezért nem volt eljárásjogi akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság ezt a felperes által ellenzett bizonyítást fogadatosítsa. A felperes ugyan a felülvizsgálati kérelmében ennek ellenére sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság az adóhatóság szolgáltatott adatokat nem értékelte, és ennek indokát sem adta, a bizonyítékmérlegelés hibájára és az indokolási kötelezettség megsértésére alapított felülvizsgálati támadás hiányában azonban ezt a hivatkozását figyelembe venni nem lehetett.
- [38] Az utóbbiak miatt a bizonyítékok felülmérlegelésének a ... tartószervezet tulajdonjoga tekintetében sem lehetett helye, és mivel a másik perben hozott jogerős közbenső ítélethez fűződő anyagi jogerőhatás a felek jogvitájában nem érvényesülhetett, a Pp. 195. § (6) bekezdése bekezdése értelmében pedig ellenbizonyításnak a közokirattal szemben is helye van, ezért a jogerős ítélet a közokiratot definiáló Pp. 195. § (1) bekezdését sem sérti.
- [39] A túlterjeszkedés tilalmának megsértése valóban az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 252. § (2) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezésére okot adó lényeges eljárási szabálysértésnek minősül, az adott esetben azonban az elsőfokú bíróság az ellenkérelmen való túlterjeszkedés nélkül foglalt állást a felperes és a kft. közötti szerződések érvényességének kérdésében. Az alperes ugyanis a

felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben mindhárom szerződés vonatkozásában érvénytelenségi kifogást terjesztett elő, és azt az elsőfokú bíróság által vizsgált semmisségi okra, a szerződések nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésére [Ptk. 200. § (2) bekezdése] is alapította. A felperes sérelmezte továbbá, hogy a másodfokú bíróság az 1999. szeptember 15-ei szerződés egyéb okból való semmisségét, valamint a 2000. október 15-ei és a 2000. október 25-ei szerződések létre nem jöttét ugyancsak erre irányuló ellenkérelem hiányában állapította meg, az érdemi felülvizsgálat alapjául szolgálható adekvát jogszabályhelyet azonban ebben a körben sem jelölt meg.

- [40] Elévülési kifogás esetén a bíróságnak először abban a kérdésben kell döntenie, hogy a perbeli követelés elévült-e. Az elévült követelés bírósági úton nem érvényesíthető, ezért a bíróság a keresetet érdemben nem bírálhatja el (BH2006.220., BH2013.189.). Emiatt az alperes által előterjesztett elévülési kifogás megalapozottságának vizsgálata az adott esetben is meg kellett, hogy előzze a kereset érdemi elbírálását.
- [41] A felperes a felülvizsgálati kérelmében az elévülés nyugvására is hivatkozott, és sérelmezte, hogy a bíróságok ebben a kérdésben nem foglaltak állást, ugyanakkor érdemi felülvizsgálatnak az ehhez kapcsolódó jogszabályhely megjelölésének hiányában nem lehetett helye.
- [42] Amit a Ptk. 327. § (1) bekezdésének sérelmére alapított felülvizsgálati támadás alapján vizsgálni kellett, az az elévülés megszakadása volt. Az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy a peresített követelés elévülése 2000. április 1-jén kezdődött, és a felperes 2003. augusztus 26-án kelt írásbeli felszólítása az elévülést megszakította. Ugyanez volt azonban a joghatása a 2005. szeptember 26-ai levélnek és a 2008. november 19-ei elektronikus üzenetek is. Ebből a szempontból annak volt jelentősége, hogy az elévülést megszakító írásbeli felszólítás minimális tartalmi kelléke a követelést megalapozó tényállásnak, valamint az alapul szolgáló jogviszonynak a megjelölése és a jogosult azon akaratának kifejezésre juttatása, miszerint követelését a kötelezettel szemben érvényesíteni kívánja (BH2014.106.). A felperes utóbbi levele és elektronikus üzenete e követelményeknek megfelelt: azok alapján a követelés az alperes által beazonosítható volt, és az önkéntes teljesítés hiánya esetén a bíróság előtti igényérvényesítés kilátásba helyezését a követelés érvényesítésére vonatkozó nyilatkozatnak kellett tekinteni. Ebből következően a 2011. május 5-ei perindításig a követelés nem évült el, s így az elévülési kifogás megalapozatlansága folytán a keresetet érdemben kellett elbírálni.
- [43] A felperes a keresetét arra alapította, hogy a korábbiakban már ismertetett, a kft.-vel kötött szerződések alapján a tartószerkezetek tulajdonjogát, és az azokra vonatkozó, a kft. és az alperes közötti vegyes - a bérleti szerződés mellett a megbízási szerződés elemeit is tartalmazó - szerződésből fakadó bérleti díjkövetelést megszerezte. A bíróságok ezért helyesen mutattak rá arra, hogy a felperes által állított szerződéses és törvényi engedményre tekintettel a Ptk. 328. § (1) bekezdése, 331. §-a és 432. § (3) bekezdése alkalmazásának volt helye. Az alperes érvénytelenségi kifogása miatt azonban elsődlegesen a felperes jogszerzését biztosító szerződések érvényességét kellett vizsgálni,

a kifogás megalapozottsága esetén ugyanis a felperest keresetösségi jog nem illette meg.

- [44] A felperes az 1999. szeptember 15-ei szerződés értelmében az általa nyújtott tagi hitel 2003. március 15-éig történő visszafizetésének hiányában a tartószerkezetek tulajdonjogát, míg a 2000. október 15-ei szerződés alapján végkielégítésének az említett lejáratig való kifizetésének elmaradása esetén a tartószerkezetek után járó bérleti díjkövetelést szerezte meg a kft.-től. A 2000. október 25-ei szerződés kifejezetten rögzítette, hogy a 2000. október 15-ei szerződés módosításának minősül, de mivel a szerződő felek abban a tagi hitel vissza nem fizetésének jogkövetkezményét ugyancsak a korábbiaktól eltérően határozták meg, ezért valójában az 1999. szeptember 15-ei szerződést is módosították. Azt ugyanakkor már a 2000. október 15-ei szerződés tartalmazta, hogy a kft. - a meg nem határozott összegű és a rendelkezésre álló peradatokkal sem alátámasztható - végkielégítés kifizetésére az akkori helyzete miatt nem volt képes.
- [45] A jogerős ítéletben megállapított - és a bizonyítékmérlegelés hibájára alapított felülvizsgálati támadás hiányában a felülvizsgálati eljárásban is irányadónak tekintendő - tényállás szerint a kft. egyetlen hasznát hajtó vagyontárgyai az átruházni kívánt tartószerkezetek voltak, a társaság egyéb jövedelemszerző tevékenységet nem folytatott, és 2001. szeptember 10-én hivatalbóli törlés folytán jogutód nélkül megszűnt. Emellett a felperes a 2000. október 15-ei szerződésben nyilatkozott arról, hogy a kft.-ből kilép, és a társaság cégjegyzésre jogosult másik tagjával együtt 2000. október 24-én az üzletrészeiket kívülálló személyekre ruházták át, jöllehet az e változás bejegyzésére irányuló kérelmet a cégbíróság elutasította.
- [46] Mindezek miatt a bíróságok helytállóan, a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett Ptk. 207. § (1) bekezdésében írt értelmezési szabály megfelelő alkalmazásával jutottak arra a következtetésre, hogy az egymással a fentiekben ismertetett módon összefüggő szerződések célja az volt, hogy a kft. kizárólagosan hasznát hajtó vagyontárgyait a tagok egyike, a felperes megszerezze. Ennek a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti jogkövetkezménye pedig a szerződések semmissége volt.
- [47] A jóerkölcsbe ütközés vizsgálatánál abból kell kiindulni, hogy a szerződés emiatti érvénytelensége önmagában olyan körülmények alapján nem állapítható meg, amelyek a törvényben nevesített érvénytelenségi ok alapjául szolgálnak (EBH2012.P.17.I.). Ennélfogva a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben nem annak volt jelentősége, hogy a szerződések sem az alperes, sem más személy kielégítési alapját nem vonták el, ebben az esetben ugyanis nem a semmisséget, hanem a fedezetelvonó szerződés [Ptk. 203. § (1) bekezdése] jogkövetkezményeként a relatív hatálytalanságot kellett volna alkalmazni. [Felszámolási eljárás hiányában a szerződések a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 40. § (1) bekezdése alapján sem

lettek volna megtámadhatók]. A szerződések nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésének megállapításához szükséges többlettényállási elemet az adott esetben az általuk elérni kívánt, a fentiekben ismertetett eredmény jelentette. Mindezek a kereset elutasítását kellett, hogy eredményezzék.

- [48] A felperes tulajdonszerzésének hiányában a kereset a harmadlagosan megjelölt jogcímen, a jogalap nélküli gazdagodás szabálya alapján sem volt teljesíthető. A jogerős ítélet ezért a Ptk. 361. § (1) bekezdését sem sérti.
- [49] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [50] A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése szerint, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésére tekintettel kötelezte a felperest az alperes részéről felmerült - az általános forgalmi adót is tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló - felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.
- [51] A felperes személyes költségmentessége miatt le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.
- [52] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [53] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2018. október 4.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó
bíró, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. bíró